

Scenariusz zajęć na podst. „13 powodów”- propozycja wyd. Rebis

Autor: Alina Płaziak-Janiszewska

Typ zajęć: etyka, język polski, godzina wychowawcza

Wiek uczniów: 15–17 lat

Temat: *Nie można przewinąć przeszłości!*

Czas: 90 min

Cele

Po zajęciach uczeń:

- odczytuje sens książki;
- prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z lekturą;
- określa problematykę utworu;
- wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu, a także inne teksty filozoficzne, poetyckie;
- nazywa obecne w lekturze wartości uniwersalne.

Formy i metody pracy

- praca indywidualna,
- praca w parach,
- praca w grupach,
- burza mózgów,
- skojarzenia,
- techniki dramowe (wizualizacja, rzeźba, płaszcz eksperta),
- dyskusja,
- praca z tekstem.

Materialy

- długopisy, kartki papieru,
- fragmenty tekstu,
- karty pracy,
- kostka stwierdzeń,

- książka Jay Asher, *13 powodów*, Dom Wydawniczy REBIS, Poznań 2017,
- wiersz *Confiteor* Edwarda Stachury .

Propozycje zadań

1. Nauczyciel zachęca uczniów, aby rozeszli się po sali i wykonywali opowiedziane czynności (czas i rytm ćwiczenia wyznacza nauczyciel w zależności od temperamentu klasy):
Spacerujecie teraz spokojnie, wokół was znajduje się wiele ludzi takich jak wy, ale ich nie dostrzegacie, macie oczy wbite w ziemię, jesteście skupieni na powolnym rytmie kroków, na spokojnym biciu serca, na swoich myślach. Jesteście skupieni na sobie, zamknięci w sobie (pokażcie to). Coś się zmieniło, w twarz powiał lekki, ciepły wiatr, podnosicie spokojnie głowy, zaczynacie dostrzegać kolejne rzeczy wokół siebie, możecie do nich podejść, dotknąć ich – jaką mają temperaturę, fakturę, kolor? Zapamiętujecie te zmysłowe doznania i dalej idziecie, teraz dostrzegacie ludzi, patrzycie zdziwieni, do następnej osoby lekko się uśmiechacie, potem patrzycie każdej mijanej osobie w oczy i uśmiechacie się coraz szerzej, witacie radośnie każdą kolejną osobę.

Po powitaniu się uczniowie siadają w kole i odpowiadają na pytania:

- *Jak się czuliście, wykonując ćwiczenie? W którym momencie czuliście się bezpiecznie/komfortowo?*
  - *Czy coś was zaskoczyło?*
  - *Na co zwróciliście uwagę?*
  - *Kiedy zaczynacie dostrzegać/zwracać uwagę na innych?*
2. Uczestnicy zajęć siadają w kole i z zamkniętymi oczami podają sobie z rąk do rąk kostkę emocji, na ustalony znak nauczyciela (np. klaśnięcie w dłoń), uczeń trzymający w kostkę, odczytuje uczucie zapisane na ściance kostki i mówi, w jaki sposób wiąże się z przeczytaną lekturą.
  3. Prowadzący zachęca, aby uczniowie stworzyli mapę podróży po mieście Claya Jensena, w tym celu dzieli klasę na pary lub w trójki, każda z nich rysuje fragment miasta, w której rozgrywa się akcja książki. Następnie uczniowie układają fragmenty w całość. Uczestnicy zajęć spacerują w ciszy po „mieście”, oglądają ilustracje i zostawiają w poszczególnych miejscach kartki z informacją, co spotkało tam główną bohaterkę. Każdy decyduje sam, ile kartek chce zostawić na mapie. Po wykonaniu ćwiczenia klasa ustala chronologię wydarzeń.

4. Nauczyciel proponuje, aby uczniowie weszli w rolę mieszkańców miasta, kolegów, koleżanek Hannah Baker. Po wyborze postaci uczniowie rozchodzą się po sali, wybierając także jedno z miejsc na mapie lub koło mapy (wybrane postaci mogą być dowolne, nie tylko te pojawiające się na kasecie), a prowadzący zadaje pytania wybranym przez siebie osobom:

Kim jesteś?

Co robisz?

Czy znałeś / słyszałeś o Hannah?

Co cię z nią łączyło?

Czy wiedziałeś o jej problemach? etc.

5. Prowadzący informuje uczestników, że zaraz przyjedzie dziennikarz, który chce zrobić program o mieście, zachęca, aby uczestnicy wymyślili pytania, jakie powinien zadać mieszkańcom i problemy, które powinien jeszcze wyjaśnić. Po ich wypisaniu uczniowie dyskutują:

Jakie problemy/pytania najczęściej się pojawiały?

Czy wszystkie problemy można wyjaśnić?

Od czego to zależy?

Kto może pomóc w ich rozwiązaniu?

6. Nauczyciel rozdaje uczniom kartki wielkości kart do gry. Zadaniem uczniów jest wypisanie pojedynczo wartości i antywartości (np. miłość, nienawiść, wierność, zdrada, prawda, kłamstwo, pokora, pycha etc.), które kojarzą z książką. Następnie nauczyciel zbiera karty i potasowane układa w dwóch grupach (wartości/antywartości). Uczniowie parami losują karty i szukają sytuacji/sceny, która jest jej egzemplifikacją.

Po przedstawieniu przykładowych uzasadnień nauczyciel dyskutuje z uczniami:

Co łatwiej było uzasadnić: wartości/antywartości?

Dlaczego?

7. Prowadzący dzieli uczniów na grupy ekspertów: filozofów, etyków, humanistów, prawników, którzy otrzymują fragmenty różnych tekstów (Załącznik). Zadaniem zespołów jest:
- wypisanie słów-kluczy z tekstów,
  - zdefiniowanie pojęcia *godność*;
  - odpowiedzenie na pytanie: *Dlaczego godność jest dla filozofii, teologii, prawa ważnym pojęciem? Co z tego wynika?*

Po prezentacji efektów pracy uczniowie zastanawiają się nad następującymi problemami:

*Co to znaczy uchybić czyjejs godności?
Jakich krzywd doznała bohaterka?
Co to jest przemoc?
Dlaczego nikt nie zauważył jej cierpienia?
Czy takie sytuacje zdarzają się wokół was?
Czy łatwo jest osądzać ludzi?
Czy można naprawić krzywdy wyrządzone człowiekowi?
Jakie mogą być konsekwencje z uchybiania czyjejs godności?*

8. Uczniowie czytają albo przygotowują interpretację głosową wiersza *Confiteor*, Edwarda Stachury i zastanawiają się, jaki widzą związek między książką a tekstem poetyckim.
9. Nauczyciel zachęca, aby uczniowie zapisali na małych kartkach, czego zabrakło koleżankom i kolegom Hannah? (Uczniowie wypisują: empatia, wrażliwość, delikatność, rozmowa, szczerłość etc.) Kartki zostają zebrane, potasowane. Uczniowie losują kartki indywidualnie albo w parach, ich zadaniem jest przygotowanie rzeźby przedstawiającej dane pojęcie. Na znak nauczyciela uczniowie zastygają i głośno wypowiadają swoje pojęcie.

Załącznik

Przykładowe teksty:

A na tym polega najwyższy stopień godności ludzkiej, że nie pod wpływem innych, ale sam z siebie człowiek zwraca się ku dobru.

św. Tomasz z Akwinu, *Wykład Listu do Rzymian*. Super Epistolam S. Pauli Apostoli ad Romanos, przekład i opracowanie: Jacek Salij OP, Poznań 1987, s. 49.

Postępuj tak, byś człowieczeństwa tak w twej osobie, jako też w osobie każdego innego używał zawsze zarazem jako celu, nigdy tylko jako środka .

Immanuel Kant, *Uzasadnienie metafizyki moralności*, Warszawa 1984, s. 60-62.

Człowiek wyraźnie stworzony jest do myślenia, to cała jego godność: cała zaś jego zasługa i cały obowiązek to myśleć, jak się należy. Owóż porządek myśli jest ten, aby zacząć od siebie i swego Stwórcy, i swego celu.

Blaise Pascal, *Myśli*, Wyd. Zielona Sowa,

Konstytucja Polski

Fragment *Preambuly*:

Wszystkich, którzy dla dobra Trzeciej Rzeczypospolitej tę Konstytucję będą stosowali, wzywamy, aby czynili to, dbając o zachowanie przyrodzonej godności człowieka, jego prawa do wolności i obowiązku solidarności z innymi, a poszanowanie tych zasad mieli za niewzruszoną podstawę Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 30.

Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

<http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>, 20.05.2017 r.

POWSZECHNA DEKLARACJA PRAW CZŁOWIEKA

(Paryż, 10 XII 1948)

WSTĘP

Ponieważ uznanie przyrodzonej godności oraz równych i niezbywalnych praw wszystkich członków rodziny ludzkiej stanowi podstawę wolności, sprawiedliwości i pokoju na świecie;

ponieważ brak poszanowania i pogarda dla praw człowieka doprowadziły do czynów barbarzyńskich, które wstrząsnęły sumieniem ludzkości, a nadejście świata, w którym istoty ludzkie będą korzystać z wolności słowa i przekonań oraz wolności od strachu i niedostatku, zostało ogłoszone jako najwyższy cel człowieka, ponieważ istotne jest, by prawa człowieka były chronione przez przepisy prawne, aby człowiek nie był zmuszony, doprowadzony do ostateczności, uciekać się do buntu przeciwko tyranii i uciskowi, ponieważ jest istotne popieranie rozwoju przyjaznych stosunków między narodami, ponieważ Ludy Narodów Zjednoczonych potwierdziły na nowo w [Karcie](#) swą wiarę w podstawowe prawa człowieka, w godność i wartość osoby ludzkiej, oraz w równe prawa mężczyzn i kobiet, jak również swe zdecydowanie popierać postęp społeczny i poprawę warunków życia w większej wolności, ponieważ Państwa Członkowskie, we współdziałaniu z Organizacją Narodów Zjednoczonych, zobowiązały się zapewnić popieranie powszechnego poszanowania i przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności, ponieważ jednakowe rozumienie (ang. *common understanding*; franc. *une conception commune*) tych praw i wolności ma najwyższe znaczenie dla pełnego zrealizowania tego zobowiązania (...).

Artykuł 1

Wszystkie istoty ludzkie rodzą się wolne i równe w godności i prawach. Są one obdarzone rozumem i sumieniem oraz powinny postępować w stosunku do siebie wzajemnie w duchu braterstwa.

Artykuł 2

Każda osoba jest uprawniona do korzystania ze wszystkich praw i wolności ogłoszonych w niniejszej Deklaracji bez jakiegokolwiek różnicy, zwłaszcza ze względu na rasę, kolor skóry, płeć, język, religię, poglądy polityczne lub jakiegokolwiek inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, majątek, urodzenie

lub jakąkolwiek inną sytuację (ang. *or other status*; franc. *ou de toute autre situation*). Ponadto, nie powinno się czynić żadnego rozróżnienia na podstawie statusu politycznego, prawnego lub międzynarodowego kraju lub terytorium, do którego dana osoba przynależy, bez względu na to, czy ów kraj lub terytorium jest niepodległe, powiernicze, zależne albo poddane jakimkolwiek ograniczeniom suwerenności.

<http://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/onz/1948.html>, 20.05.20017